

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2003/112

Karar Sayısı : 2006/49

Karar Günü : 6.4.2006

Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 29.11.2006-26361

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 7. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 12.5.2001 günlü, 4672 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un geçici 3. maddesinin Anayasa'nın 2., 6., 8., 87. ve 123. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu üyesi olan davacının üyeliğinin son bulduğuna ilişkin işlemin iptali için açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan mahkeme iptali için başvurmuştur.

YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

12.5.2001 günlü, 4672 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un itiraz konusu Geçici 3. maddesi şöyledir:

"Geçici Madde 3.- Başkan dışındaki Kurul üyelerinin görevleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Yeni üyeler, yürürlük tarihinden itibaren onbeş gün içinde Bakanlar Kurulunca atanır ve bu süre içinde, mevcut üyelerin görevleri devam eder. Bu suretle atanan üyelerden, ikinci yılın sonunda kur'a sonucunda belirlenecek iki üye ve dördüncü yılın sonunda kalan üyelerden, kur'a sonucu belirlenecek iki üyenin yerine, bu Kanunda belirtilen hükümlere uygun olarak yeni üye ataması yapılır."

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 87. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş, 36. maddesi ise ilgili görülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İktüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN ve Fazıl SAĞLAM'ın katılmalarıyla 7.1.2004 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasına geçilmesine, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ ve Sacit ADALI'nın karşıoyları ve oyçokluğuyla karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleriyle diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralın yasaların genel, soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel olması ilkelerine uygun olmadığı belirtilerek Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 87. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesine göre Anayasa Mahkemesi kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı hususunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmaya mecbur değildir. Anayasa Mahkemesi taleple bağlı kalmak kaydıyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir. Bu nedenle itiraz konusu kural ilgisini nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesi yönünden de incelenmiştir.

İtiraz konusu kuralla, Başkan dışındaki Kurul üyelerinin görevlerinin bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte sona ereceği ve yeni üyelerin de yürürlük tarihinden itibaren onbeş gün içinde Bakanlar Kurulu'nca atanacağı, yeni üyelerin atanmasına kadar geçen süre içerisinde de mevcut üyelerin görevlerinin devam edeceği ve atanan yeni üyelerden ikinci yılın sonunda kur'a ile belirlenecek iki üye ve dördüncü yılın sonunda kalan üyelerden kur'a sonucu belirlenecek iki üyenin yerine, bu Kanun'da belirtilen hükümlere uygun olarak yeni üye atanacağı öngörülmüştür.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 3. maddesine göre bankacılık alanında düzenlemeler yapmak, uygulamayı denetlemek ve sonuçlandırmak, tasarrufları güvence altına almak ve yasa ile verilen diğer görevleri yapmak üzere kurulmuştur. Kurum tüzel kişiliği haizdir, idari ve mali özerkliğe sahiptir.

4389 sayılı Yasa'nın 3. maddesinin (4) numaralı fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde Kurul Başkan ve üyeleri için 6 yıllık görev süresi belirlenmiş ve ancak belli koşulların varlığının tespiti halinde görevlerine son verilebileceği öngörülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde, *"Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir"* denilmektedir.

Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer alan hukuk devleti, bütün işlem ve eylemleri hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdürmekle kendini yükümlü sayan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uymak zorunda olduğu Anayasa'nın ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Kişilere hukuk güvenliğinin sağlanması da hukuk devletinin ön koşullarındandır.

4389 sayılı Yasa'nın 3. maddesinde Kurul üyeliklerine atananlar için görev süreleri dolmadan görevlerinden alınamayacakları öngörülerek güvence getirilmişken bu güvence, iptali istenilen kural ile Başkan dışındaki Kurul üyeleri için ortadan kaldırılmıştır.

Hukuk devletinde yasaların ilke olarak genel, soyut ve nesnel olmaları gerektiğinden bir statüye atanmış olan kişilerin bu hukuki statüde bir değişiklik olmaksızın hukuk güvenliklerini ihlal edecek biçimde yasama tasarrufunda bulunulması Anayasa'ya aykırılık oluşturur. Bu nedenle genel, soyut ve nesnel olma özellikleri taşımayan itiraz konusu kural hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında da, *"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."* denilmektedir.

Başkan dışındaki Kurul üyelerinin görevlerine yasa ile son verilmesi, bu üyelerin yasama tasarrufuna karşı dava açma hakları bulunmadığından hak arama özgürlüklerini ortadan kaldırmak suretiyle yargı denetimini engellemektedir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir. İptal edilen kuralın ayrıca Anayasa'nın 6., 8., 87. ve 123. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

VI- SONUÇ

12.5.2001 günlü, 4672 sayılı "Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"un geçici 3. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 6.4.2006 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili

Üye

Üye

Haşim KILIÇ

Sacit ADALI

Mehmet ERTEN

Üye

Üye

Üye

Mustafa YILDIRIM

Cafer ŞAT

A. Necmi ÖZLER

Esas Sayısı : 2003/112
Karar Sayısı : 2006/49

Üye

Ali GÜZEL

Üye

Fettah OTO

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT